

in de vorm van een open metalen ring, enige centimeters breed en aan beide zijden scherp; een afbeelding op een lijst uit L 292 geeft zo'n *rink* of *ringbeitel*, die sterk doet denken aan de *baalhoak* en *kloaphoak* van Heinsberg. Had het onderzoek een eeuw eerder kunnen gedaan worden, wellicht was er een veel interessantere geografische structuur te zien geweest. Nu hebben zich nog wel de meeste namen gehandhaafd, maar de oorspronkelijk daaraan beantwoordende zakelijke variatie is goeddeels verdwenen. Het is denkbaar, dat deze ontwikkeling ook de woordverspreidingen heeft beïnvloed. Het valt immers telkens weer op, dat de leverancier van klompenmakersmessen op zijn catalogus gebruik maakt van de plaatselijke namen; de inleiding van vragenlijst 14 (1946) van de Dialectencommissie heeft ook al op zulk een verhouding tussen volkstaal en min of meer officieel taalgebruik gewezen. Een prijscourant van de fa. B. K. Hengeveld te Dinxperlo bevat als typisch Achterhoekse termen *krul* en *beurtmes*; de kaarten 2 en 11 laten duidelijk zien wat de waarde van deze woorden in gedrukte stukken is. Een „reklaam” van de Commissie-zaak L. Gerard te Roeselare (bijlage bij een lijst uit K 281a) geeft de namen *putboor* voor een avegaar, *zoolmes*, *teenmes* en *gouge*, het laatste blijkens de illustratie te interpreteren in de zin van kaart 14. Naast het woord *voorgangerboor* op deze prijscourant raadplege men kaart 9. In V a k t a a l pag. 172 heb ik gesuggereerd, dat de grossier de namen niet kent; de man op wie ik doelde had mij ook duidelijk die indruk gegeven. Ik ben nu tot andere gedachten gekomen en vermoed b.v. achter de *bodemmes*-verbreiding sterk de werkzaamheid van de messenleverancier. Het onderzoek zou zich eigenlijk met dit probleem hebben moeten bezig houden om precies na te gaan welke woorden de gunst genieten van b.v. de fabrikant Schakel te Utrecht en van de grossierderij Brox te Lieshout. Deze laatste firma heeft een zeer groot afzetgebied; zij bestrijkt zowat heel Nederland. Wilde men op dit punt volledig zijn, dan zou men ook moeten nagaan welke plaatselijke smeden de gereedschappen leverden, toen ze nog niet door de bestelwagen van de hedendaagse leverancier aan de deur werden gebracht. Een vragenlijst uit G 198 zegt, dat de messen vroeger allemaal voor de hele buurtchap bij dezelfde smid werden gemaakt; C 164 (lijst 29) schrijft: *Het klompenmakersgereedschap werd gemaakt door de dorpsmeden. Zodoende was ook hierin nogal verschil.*

Hoewel er tamelijk veel aanleiding toe bestaat om het wel te doen, spreekt de atlas zich niet uit over de vraag of de klomperij nu langs haar eigen dan wel langs zeer algemene wegen is verbreid. Eerder is het